

Briuselis, 2025 m. gruodžio 3 d.
(OR. en)

16389/25

POLCOM 368
FDI 58
COMER 182
RECH 543
TELECOM 457
COMPET 1297
DUAL USE 58
RELEX 1623
ENER 647
ENV 1330
IND 580
INDEF 179
CYBER 364
PROCIV 176

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. gruodžio 3 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Dalykas:	BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI ES ekonominio saugumo stiprinimas

Delegacijoms pridedamas dokumentas JOIN(2025) 977 final.

Pridedama: JOIN(2025) 977 final

SAJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOJINIS UŽSIENIO
REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2025 12 03
JOIN(2025) 977 final

BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

ES ekonominio saugumo stiprinimas

1. Įvadas

Vis dažnesnis ir tikslingesnis **ekonominių priemonių naudojimas siekiant strateginių tikslų** tapo vienu iš lemiamų šiandienos geopolitinės aplinkos bruožų. Siekdami savo strateginių ir geopolitinių tikslų, pagrindiniai subjektai naudojami įvairiais ekonomiais svertais – nuo trikdančių tarifų ir priklausomybės suginklinimo iki savavališko prekybos apsaugos priemonių taikymo, todėl kyla pavojus ES saugumui, viešajai tvarkai, konkurencingumui ir ekonomikai.

Rizika ES ekonominiam saugumui nėra nauja, bet pastaruoju metu ji padidėjo: silpniausios vietos dabar labiau matomos, aktualesnės ir labiau pastebimos. Ši rizika – tai, be kita ko:

- didėjantis **nestabilumas pasaulinėje prekybos ir investicijų aplinkoje**, kuriam būdinga tai, kad daugėja trikdančių prekybos priemonių ir eksporto apribojimų, dėl kurių priklausomybė naudojama kaip ginklas;
- plintanti **agresyvi praktika**, nukreipta prieš ypatingos svarbos tiekimo grandines ir technologijas, dėl kurios daromas neigiamas poveikis mūsų pramonei bazei, o dėl kai kurių tos praktikos formų (pvz., valstybės finansuojamų perteklinių pajėgumų) atsiranda nauja priklausomybė;
- toliau blogėja saugumo padėtis, be kita ko, Rusijai tęsiant **agresijos karą prieš Ukrainą** ir daugėjant hibridinių išpuolių.

2023 m. **Europos ekonominio saugumo strategijoje** nustatytas pradinis ES atsakas į šiuos iššūkius¹. Jame išdėstyti įvairūs rizikos vertinimais grindžiami veiksmai, kuriais siekiama stiprinti ES ekonominį saugumą **skatinant** konkurencingumą, **apsaugant** nuo rizikos ir **bendradarbiaujant** su tais, kuriems susirūpinimą kelia tie patys klausimai, kaip ir mums. Šie trys ramsčiai tebėra mūsų požiūrio į ekonominio saugumo užtikrinimą pagrindas, o Komisija kartu su valstybėmis narėmis siekia juos integruoti į visus politikos aspektus ir veiksmus. Be to, ekonominis saugumas yra labai svarbus, kad ES galėtų išlaikyti savo vertybes, principus ir piliečių gerovę bei sustiprinti mūsų ekonominę nepriklausomybę.

Tačiau nuo tada, kai buvo priimta 2023 m. strategija, poreikis, kad ES veiktų drąsiau, sparčiau ir vieningiau, tapo dar didesnis. Šiame komunikate išdėstoma, kaip strategiškiau ir ryžtingiau naudoti Sąjungos priemones – papildant jų pradinius politikos tikslus, siekiant remti Europos ekonominį saugumą, susijusį su Sąjungos gebėjimu užtikrinti saugumą kartu siekiant kitų tikslų, pasitelkiant stiprią, dinamišką ir atsparią ekonomiką, numatant galimas ar esamas grėsmes, susijusias su ES ekonomiais santykiais su visu pasauliu, atgrasant nuo jų ir į jas reaguojant. ES tai gali padaryti visų pirma užtikrindama, kad ji ir toliau pirmautų ypatingos svarbos technologijų, pramonės šakų ir paslaugų srityse. Šis siekis atspindi **esminį pokytį** – pereinama nuo reaktyvios pozicijos prie iniciatyvesnio ir sistemingesnio mūsų priemonių rinkinio naudojimo. Be to, tam tikrais atvejais ES, jos valstybės narės ir pramonė turės būti vis labiau pasirengusios priimti ekonomines išlaidas, kad būtų galima sumažinti jų pažeidžiamumą ir padidinti bendrą saugumą.

¹ JOIN(2023) 20 *final*.

Šis raginimas imtis veiksmų apima informacijos rinkimo, stebėsenos ir analizės **gerinimą**, taip pat gebėjimą numatyti kylančias grėsmes; trečiųjų valstybių **atgrasymą** nuo Sąjungos priklausomybės suginklinimo; trečiųjų šalių, kurios gali tokią priklausomybę naudoti kaip ginklą, poveikio mums **mažinimą** ir **kelio užkirtimą** pastangoms pakenkti mūsų rizikos mažinimo veiksams.

Svarbu tai, kad šiame raginime imtis veiksmų taip pat pripažįstama, kad reikia **išnaudoti ES pranašumus**, be kita ko, kiek tai susiję su precedento neturinčia ES bendrosios rinkos svarba, mūsų technologiniais ir pramoniniais pajėgumais, taip pat galimybėmis gauti ES teikiamą finansavimą ir dalyvauti programose. Tai pasakytina ir apie ES ekonominių galimybių bei sričių, kuriose kiti subjektai yra priklausomi nuo ES, nustatymą. Todėl šiame komunikate pasisakoma už **integruotą, visus valdžios lygmenis apimančią ir verslo principais grindžiamą požiūrį, geresnį valdymą bei dar glaudesnę bendradarbiavimą su panašiai mąstančiais partneriais ir, kai tinkama, bendrus veiksmus**. Juo papildoma išsami ES pasirengimo krizėms strategija. ES ekonominis saugumas grindžiamas jos valstybių narių ekonominiu saugumu. Jis taip pat yra glaudžiai susijęs su platesniais ES santykiais su visu pasauliu, taigi ir su bendra užsienio ir saugumo politika, kuri bus sistemingiau naudojama nustatytiems tikslams remti.

Šiuo pagrindu, kuris tvirtai grindžiamas rizikos analize, šiame komunikate daugiausia dėmesio skiriama šešioms 3 skirsnyje nurodytoms didelės rizikos sritims, taikomos mūsų turimos priemonės ir išdėstoma, kaip jas būtų galima toliau tobulinti.

2. Iniciatyvus požiūris į ekonominį saugumą

ES turi įvairių priemonių, kuriomis prisidedama prie jos ekonominio saugumo. Dabar ji turi jas naudoti **strategiškiau, veiksmingiau ir iniciatyviau**, kad sustiprintų savo ekonominį saugumą. Nors dauguma šių priemonių iš pradžių nebuvo parengtos galvojant apie ekonominį saugumą, jos vis dėlto yra labai svarbios siekiant Sąjungos ekonominio saugumo tikslų.

Nebaigtinis pagrindinių priemonių sąrašas pateiktas *1 diagramoje*, o jų koordinuotas taikymas išsamiau aprašytas *3 skirsnyje*.

1 diagrama. Priemonių, kuriomis remiamas ekonominis saugumas, sąrašas (nebaigtinis)

Siekdama didinti ES ekonominį saugumą, Komisija, koordinuodama veiksmus su valstybėmis narėmis, šias priemones naudos taip:

- **Prekybos ir konkurencijos priemonės** bus naudojamos siekiant palaipsniui sumažinti ES kylančią riziką ir užkirsti kelią tam, kad nebūtų kenkiama ES rizikos mažinimo tikslams. Tai, be kita ko, yra įvairinimo galimybių, taigi ir mūsų platesnio saugumo pagal ES prekybos susitarimus, išplėtimas, strateginis muitinių priemonių rinkinio naudojimas ir užsienio subsidijų sukeltų iškreipimų šalinimas tiek bendrojoje rinkoje, tiek teikiant subsidijas ar vykdant importą dempingo kaina.
- **Atsparumo ir kibernetinio saugumo** priemonėmis daugiausia dėmesio bus skiriama pasirengimui ekstremaliosioms situacijoms ir jų valdymui, taip pat išorės grėsmių, pavyzdžiui, kibernetinių grėsmių, poveikio mažinimui.
- **Saugumo ir viešosios tvarkos priemonės** bus naudojamos siekiant sumažinti pernelyg didelę riziką, kuri kyla ES, *inter alia*, siekiant užtikrinti įprastą visuomenės veikimą, kartu remiant veiksmus, kuriais siekiama plėtoti jos poziciją ypatingos svarbos technologijų ir pramonės srityse, taip pat užkirsti kelią mėginimams pakenkti jos rizikos mažinimo tikslams.

- **Kovos su ekonomine prievarta ir ribojamosiomis priemonėmis** bus siekiama atgrasyti ir reaguoti į situacijas, kai trečiosios šalys bando daryti spaudimą ES, taip pat apsaugoti ES įmones nuo trečiųjų šalių nustatytų ekstrateritorinių priemonių ir, kai aktualu, paskatinti atitinkamos šalies elgesio pokyčius.
- **Finansavimas ir apribojimai** taikant ES priemones, pavyzdžiui, KVTBP („Globali Europa“), programą „Europos horizontas“, priemonę „NextGenerationEU“, programą „InvestEU“, Skaitmeninės Europos programą, Europos infrastruktūros tinklų priemonę, Pasirengimo narystei pagalbos priemones (PNPP), Vakarų Balkanų ir Moldovos ekonomikos augimo planus, taip pat Ukrainos priemonę, programą „ES – sveikatos labui“ ir būsimą Europos konkurencingumo fondo priemonę, turėtų sustiprinti ES ekonominį saugumą arba bent jau jo nesusilpninti, kaip numatyta pagal programų taisykles.
- **Sektorių iniciatyvos** bus naudojamos pačios ES pajėgumams ir strateginiams pajėgumams didelės rizikos srityse, nustatytoje rizikos vertinimo procese, stiprinti.

Kaip niekad svarbu glaudžiai bendradarbiauti ir koordinuoti veiksmus su šalimis, kurios teikia panašią reikšmę ekonominiam saugumui ir taisyklėmis grindžiamai pasaulinei tvarkai. ES sieks stiprinti **tarptautinį bendradarbiavimą ekonominio saugumo klausimais**, visų pirma su **patikimais partneriais**, be kita ko, vykdydama **tikslinius dialogus ekonominio saugumo klausimais tiek dvišaliu pagrindu, tiek keliašalėje aplinkoje**. Tokiu bendradarbiavimu bus remiami bendri veiksmai, susiję su bendrais ekonominio saugumo interesais ar susirūpinimą keliančiais klausimais. Jis taip pat pagerins kolektyvinį rizikos supratimą, padės numatyti grėsmes, sudarys sąlygas nustatyti rizikos mažinimo priemones, kuriomis būtų galima **kuo labiau sumažinti neigiamą išorinį poveikį**, padės kurti ir išlaikyti patikimas ir atsprias tiekimo grandines pagrindiniuose strateginiuose sektoriuose, taip pat padės išvengti neigiamo poveikio mūsų panašiai maštantams tarptautiniams partneriams.

Komisija sieks bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis dvišaliu pagrindu per G7 ir tokiose struktūrose kaip visapusiška ir pažangi Ramiojo vandenyno šalių partnerystė bei kituose atitinkamuose forumuose. Ji bendradarbiaus su partneriais kuriant ir diegiant atsparių tiekimo grandinių ekonominio saugumo standartus. Glaudesnis bendradarbiavimas gali apimti **koordinuotą priemonių diegimą** ir koalicijos su partneriais, kurie siekia panašių ekonominio saugumo tikslų arba susiduria su panašiais iššūkiais, kūrimą.

Taip pat reikia tinkamai atsižvelgti į ES

Ekonominio saugumo standartų diegimas

Remdamasi G7 darbu, susijusiu su standartais grindžiama prekyba, Komisija skatins rengti ir taikyti ekonominio saugumo standartus. Jie bus:

- daugiausia susiję su veiksmais, kuriais siekiama įvairinti ypatingos svarbos tiekimo grandines sudarant sąlygas naujiems tiekėjams patekti į rinką arba apribojant dominuojančių tiekėjų patekimą į rinką;
- grindžiami skaidrumo, sąveikumo ir tarptautinių taisyklių laikymosi principais;
- tiksliniai ir specialiai pritaikyti, atsižvelgiant į konkrečią riziką, ekonominį poveikį ir kiekvienos tiekimo grandinės verslo realijas.

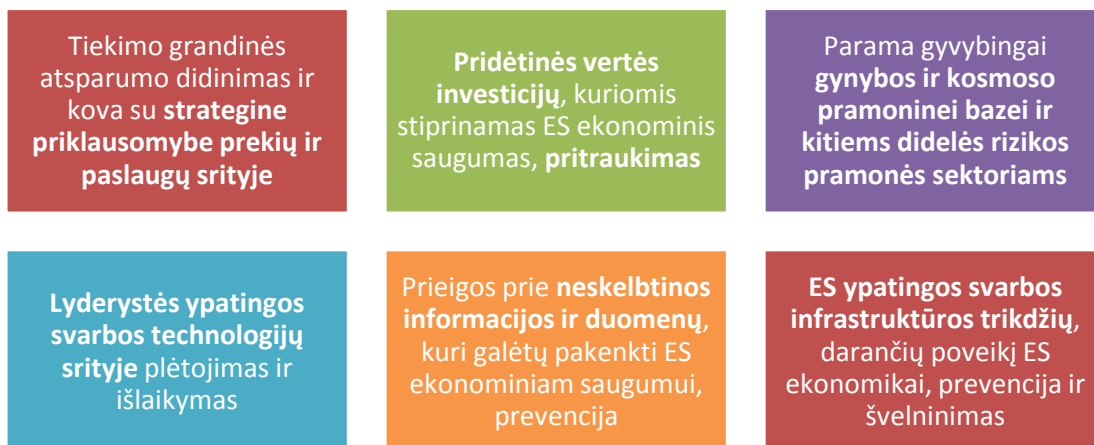
Šiame darbe pirmenybė bus teikiama ypatingos svarbos žaliavoms ir puslaidininkių tiekimo grandinėms, tačiau kartu bus nagrinėjamos tolesnio bendradarbiavimo kitose srityse galimybės.

kaimynystės ir plėtros politikos aktualumą ir poveikį jai. Rizika ES ekonominiam saugumui ir su juo susijusios galimybės bus įtrauktos Komisijai įgyvendinant politiką ir programas kartu su šiais regionais. Šalys kandidatės rengiasi ateityje tapti ES valstybėmis narėmis; jų veiksmų suderinimas su ekonominio saugumo politika ir laipsniška integracija į bendrąją rinką yra labai svarbūs siekiant užtikrinti sėkmingą įstojimą į ES ir kartu didinti ES gebėjimą pašalinti esamą ir naują riziką. Todėl svarbu, kad šalys kandidatės atlieptų ES požiūrį į ekonominį saugumą ir, kai tinkama, palaiapsniui suderintų savo teisės aktus su ES teisės aktais, susijusiais su ekonominio saugumo tikslais.

3. Europos ekonominio saugumo didinimas. Didelės rizikos zonos

2023 m. strategijoje nustatyti rizikos vertinimai, susiję su tiekimo grandinės atsparumu ir energetiniu saugumu, ypatingos svarbos infrastruktūra, ekonominės priklausomybės suginklinimu ir technologijų saugumu bei technologijų atskleidimu. Jau įvertintos keturios ypatingos svarbos technologijos – DI, kvantinės technologijos, puslaidininkiai ir biotechnologijos. Remdamasi šio darbo rezultatais, Komisija nustatė **šešias didelės rizikos sritis** ir jose sutelks savo pastangas artimiausiu metu ir trumpuoju laikotarpiu, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, pramonės atstovais ir patikimais partneriais. Kartu Komisija toliau stebės pokyčius ir prireikus vertins naujas didelės rizikos sritis ir imsis veiksmų dėl jų.

Šešių didelės rizikos sričių apžvalga

3.1. Tiekimo grandinės atsparumo didinimas ir kova su didelės rizikos priklausomybe ypatingos svarbos prekių ir paslaugų srityje

Nebaigtinis didelės rizikos priklausomybės rodiklių sąrašas:

- 60 proc. ar daugiau ES tiekiamų prekių kontroliuoja viena trečioji šalis arba veiklos vykdytojai;
- išteklius / paslauga turi sisteminio pobūdžio vertę ES ekonomikai dėl jų reikšmės įvairiuose sektoriuose (pvz., svarbiausiųjų žaliavų, puslaidininkinių);
- išteklius / paslauga yra labai svarbūs ES gynybos pramonei / strateginiams pajėgumams arba konkrečioms ypatingos svarbos technologijoms, pavyzdžiui, švarios energijos technologijoms, tiekimo grandinėms;
- trečioji valstybė jau buvo suginklinusi ekonominę priklausomybę arba grasino tai padaryti, pvz., taikydama eksporto apribojimus;
- jau esama ne rinkos perteklinių pajėgumų arba jie kuriami.

Rizika. Šiuolaikinė šalių ekonomika yra glaudžiai tarpusavyje susijusi ir priklauso nuo įvairių viso pasaulio partnerių žaliavų, tarpinių prekių ir pagrindinių

paslaugų. Kai kuriais atvejais pasiūla yra labai koncentruota – dažnai tai būdinga šalims, kurios neturi tų pačių strateginių interesų, bet turi pajėgumų bei noro didinti tokią priklausomybę ir ją suginklinti. Ši rizika ES tiekimo grandinėms ypač akivaizdi dėl mūsų priklausomybės nuo tam tikrų **ypatingos svarbos žaliavų, perdirbtų ir pažangiųjų medžiagų, švarių technologijų komponentų ir pagrindinių puslaidininkių**, taip pat **finansinių paslaugų, vaistų, aeronautikos, skaitmeninių ir kosmoso technologijų srityse**. Ji taip pat pastebima **žemės ūkio maisto produktų sektoriuje**, kurio žemės ūkio ir maisto sektoriaus vizijoje² nustatyta, kad reikia mažinti strateginę priklausomybę, visų pirma tais atvejais, kai ES pašarų ir pašarų priedų, taip pat trąšų importas priklauso nuo kelių partnerių.

Didelės rizikos priklausomybė gali: i) būti **suginklinama** prievartos tikslais (pvz., ypatingos svarbos žaliavos, pagrindiniai puslaidininkiai, pažangiosios medžiagos, energetikos produktai, grasinimai išjungti tam tikras paslaugas); ii) sukelti **sisteminių ekonominių pažeidžiamumą** arba sistemine riziką viešajai tvarkai ir visuomenės sveikatos apsaugai krizių metu (pvz., asmeninių apsaugos priemonių, ypatingos svarbos vaistų tiekimo, maisto tiekimo); iii) sukelti didelio masto tarpsektorinių sutrikimų riziką (pvz., gali prasiskverbti į telekomunikacijų tinklus, gali būti pasikliaujama vienu debesijos paslaugų teikėju, gali būti be įspėjimo sustabdomas skaitmeninių paslaugų teikimas); iv) **daryti poveikį ES konkurencingumui, sulėtinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką**, jei tiekimas būtų sutrikdytas (pvz., baterijų, nuolatinių magnetų, švarių technologijų produktų ir komponentų, pažangiųjų medžiagų); v) daryti poveikį valstybių narių savarankiškumui **karinių pajėgumų** plėtojimo ir naudojimo srityse arba vi) tapti grėsme ES apsirūpinimo maistu savarankiškumui.

Taikymo pavyzdys. Pagrindiniai puslaidininkiai

Rizika: dėl struktūrinės priklausomybės nuo vieno trečiosios šalies tiekėjo, gaminančio būtiniausias mažos pelno maržos lustus, atsiranda pavojus kelioms Europos pramonės šakoms. Tokie puslaidininkiai yra labai svarbi daugelio tiekimo grandinių dalis.

Priemonių naudojimas: Komisija bendradarbiaus su patikimais partneriais, siekdama įvairinti tiekimo šaltinius, ir skatins didinti gamybą ES. Būsimoje Lustų akto peržiūroje bus nustatytos veiksmingos poveikio švelninimo priemonės. Importuojamų pagrindinių puslaidininkių, naudojamų su saugumu susijusiose srityse, kibernetinis saugumas turėtų būti toliau vertinamas pagal Kibernetinio atsparumo aktą.

Tikslas. Komisija ir valstybės narės sieks **kuo labiau sumažinti trumpalaikio sutrikdymo galimybę**, kartu imdamosi priemonių, kuriomis būtų **laipsniškai mažinama dabartinė didelės rizikos priklausomybė bendrojoje rinkoje ir kovojama su pastangomis sukurti naują priklausomybę**. Ji naudosis savo priemonėmis, kad galėtų stebėti tiekimo grandinę, sukurti sistemą, kuria būtų remiamas tiekimo įvairinimas ir užkertamas kelias kenkimui ES veiksams šalinant konkurencijos iškreipimus bendrojoje rinkoje. Taip pat svarbūs bus veiksmai, susiję su pažanga kuriant žiedinę ekonomiką.

² 2025 m. vasario 19 d. COM/2024/75.

Komisija imsis būtinų veiksmų siekdama užtikrinti, kad dempingas ir manipuliavimas kainomis nedarytų neigiamo poveikio jos alternatyvioms tiekimo grandinėms.

Komisija padės valstybėms narėms visapusiškai ir veiksmingai diegti esamas priemones, visų pirma atsparumo kriterijus, kuriuos valstybės narės turės taikyti nuo 2026 m. sausio mėn. pagal Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktą vykdomuose viešuosiuose pirkimuose, aukcionuose ir viešosios paramos schemose.

Komisija taip pat imsis priemonių siekdama tiek plėtoti **ES vidaus pajėgumus ir gebėjimus**, tiek įvairinti pasiūlą **bendradarbiaudama su partneriais, be kita ko, remdamasi plačiu prekybos susitarimų tinklu ir kitomis dvišalio ir keliašalio bendradarbiavimo formomis**. Todėl, be kita ko, reikės plačiau apsvarstyti tam tikrų ypatingos svarbos produktų gamybą mūsų šalyse kandidatėse ir šalyse partnerėse, be kita ko, tokiuose regionuose kaip Artimieji Rytai ir Šiaurės Afrika. Taip bus galima sustiprinti ES diversifikuotų tiekimo grandinių atsparumą ir sukurti daugiau galimybių ES įmonėms. Komisija, vykdydama rizikos vertinimo procesą ir bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir pramonės atstovais, toliau nustatys ir nuolat stebės tiekimo grandinės pažeidžiamumą ir **didelės rizikos priklausomybę**.

3.2. Pridėtinės vertės investicijų, kuriomis stiprinamas ES ekonominis saugumas, pritraukimas

Rizika. Užsienio investicijomis didinamas ES atsparumas ir konkurencingumas, nes kuriamos darbo vietos, plėtojami pramonės pajėgumai, išnaudojamas finansavimas ir mastas, remiamos inovacijos ir technologijų perdavimas. Tačiau tam tikrų formų užsienio investicijos gali būti rizikingos. Ši rizika – tai, be kita ko: i) rizika **saugumui ir viešajai tvarkai**, įskaitant prieigą prie neskelbtinų duomenų (pvz., geografinės vietos nustatymo, biometrinių duomenų, komercinių paslapčių), prieigą prie ypatingos svarbos infrastruktūros, prieigą prie dvejojo naudojimo ir kitų ypatingos svarbos technologijų; ii) **ekonominio atsparumo rizika**, pvz., didesnė priklausomybė arba visuotinį neveikimą sukeliantis gedimo taškas ypatingos svarbos tiekimo grandinėse, kurias kontroliuoja didelės rizikos subjektai arba trečiosios valstybės, ir kuri kenkia mūsų ekonominio saugumo interesams (pvz., baterijų, svarbiausiųjų žaliavų, programinės įrangos ir komponentų sektoriuose), dėl kurių ES nebeapsaugoma nuo ekonomikos trikdžių ar suginklinimo, ir iii) **su mažu konkurencingumu susijusios problemos**, tokios kaip nepakankamas technologijų perdavimas, ribotas pridėtinės vertės kūrimas (pvz., tik

Pavyzdys. Elektrinės transporto priemonės su baterijomis (BEV)

Rizika: dėl dominuojančios tam tikrų BEV tiekėjų padėties ir griežtos BEV gamybai reikalingų technologijų kontrolės kyla pavojus, kad bus daromas neigiamas poveikis pagrindiniam automobilių sektoriaus vaidmeniui ES ekonomikoje, kartu gaunant naudos iš ES rinkos. Taip pat esama būdingos kibernetinio saugumo rizikos, susijusios su susietosiomis transporto priemonėmis.

Priemonių naudojimas: Komisija ieško būdų, kaip būtų galima skatinti pridėtinės vertės investicijas, be kita ko, pasitelkiant prekybos ir konkurencijos politikos iniciatyvas. Ji toliau stebės prekybos srautus ir taikys savo rizikos mažinimo priemonių rinkinį, siekdama sumažinti su junglumo elementais susijusią riziką, remis investicijas naujos kartos BEV technologijų srityje, siekdama užtikrinti, kad Europa išliktų atspari ir konkurencinga, ir prireikus apribos didelės rizikos subjektų poveikį atitinkamiems susietiesiems BEV komponentams. Komisija taip pat skatins dalytis technologijomis ir susijusia praktine patirtimi, taip siekiant sustiprinti ES ekonominio saugumo tikslus.

surinkimo linijos), darbuotojų iš investuojančiosios šalies įdarbinimas, taip darant poveikį, be kita ko, vietos darbo rinkai.

Tikslas. Komisija daugiausia dėmesio skirs užtikrinimui, kad ES ir toliau būtų atvira ir patraukli užsienio investicijoms. Ji sieks, kad šis atvirumas, kai jo reikia ES ekonominiam saugumui užtikrinti, būtų suderintas su poreikiu vengti didėjančios priklausomybės ar kurti naują priklausomybę. Be to, labai svarbu išsaugoti ES įmonių gebėjimą diegti inovacijas, be kita ko, užsienio subjektams įsigyjant besiformuojančių lyderių pagrindinę intelektinę nuosavybę ir užtikrinant tiekimo saugumą bei paslaugų tęstinumą. Komisija naudosis savo priemonėmis ir iniciatyvomis, siekdama nustatyti ir įgyvendinti tikslines priemones, pavyzdžiui, investicijų užsienyje sąlygas, kuriomis subjektai iš šalių, kurios tikslingai kenkia mūsų ekonominiam saugumui, būtų skatinami perduoti technologijas.

3.3. Parama gyvybingai gynybos ir kosmoso pramoninei bazei ir kitiems didelės rizikos pramonės sektoriams

Rizika. Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą, didėjanti geopolitinė įtampa ir politiniai veiksmai, kuriais siekiama suginklinti prekybos priklausomybę, rodo, kad svarbu investuoti į gyvybingą vidaus pramoninę bazę, visų pirma gynybos ir kosmoso sektoriuose, taip pat į strateginius dvejopo naudojimo sektorius, tokius kaip transporto sektorius (pvz., aviacijos, aeronautikos, laivų statybos ir uostų sektoriai), kurie skatina ES ekonomiką ir remia jos strateginį savarankiškumą. Šios srities rizikos, be kita ko, yra: i) nepakankamos (vidaus) investicijos; ii) maža gamybos apimtis ir nepakankamas aprūpinimas institucinei infrastruktūrai skirtomis vidaus technologijomis; iii) trečiųjų šalių su rinka nesusijusi politika ir praktika, dėl kurių iškraipomos pasaulio ir regionų rinkos; iv) nepagrįsta ar neproporcinga eksporto iš trečiųjų šalių kontrolė, taikoma Europos produktams ir technologijoms (trečiųjų šalių eksporto režimų eksteritorialumas); v) nuosavybės ir kontrolės praradimas dėl užsienio subjektų vykdomų įsigijimų, be kita ko, tam tikrais atvejais dėl portfelių įsigijimo; vi)

Taikymo pavyzdys. Pagrindiniai bepiločių orlaivių ir kovos su bepiločiais orlaiviais sistemų komponentai

Rizika: priklausomybė nuo trečiųjų šalių tiekėjų, tiekiančių pagrindinius bepiločių orlaivių, baterijų ir kovos su bepiločiais orlaiviais sistemų komponentus; itin trumpas inovacijų ciklas, siekiant kad bepiločių orlaivių sprendimai būtų veiksmingi operatyviniu požiūriu, remiantis realia mūšio lauko patirtimi (šis ciklas skaičiuojamas mėnesiais, kartais savaitėmis).

Priemonių naudojimas: Komisija naudosis savo priemonėmis pagal Europos gynybos pramonės programas, kad užtikrintų ES gamybos pajėgumus ir sutrumpintų bepiločių orlaivių technologijų inovacijų ciklus, remdamasi realia veiklos patirtimi. Ji toliau stiprins atitinkamų įstaigų (pvz., nacionalinių viešųjų pirkimų agentūrų, tarptautinių viešųjų pirkimų organizacijų – OCCAR, EGA, NATO) savanorišką bendradarbiavimą ir keitimasi informacija, taip pat bendradarbiavimą ir keitimasi informacija pagal Europos gynybos pramonės programų priemones / veiksmus. Siekdama užtikrinti tiekimo grandinės atsparumą, Komisija parengs tikslinį konkrečių produktų ir įrangos, įskaitant dvejopo naudojimo prekes, tiekimo grandinių žemėlapi ir rems gamybą bendromis investicijomis.

nelanksti reguliavimo sistema ir susiskaidžiusios kapitalo rinkos, kuriose nesudaromos palankesnės sąlygos lėšų srautui ir neskatinama pradėti ir plėsti didelės rizikos / didelės grąžos technologijų, kurias galima

naudoti dvejopai.

Tam tikri ypatingos svarbos sektorių, tokių kaip gynybos sektorius, komponentai gaunami iš didelės rizikos subjektų, todėl, prasidėjus geopolitinei įtampai, galėtų būti užkertamas kelias naudotis **gynybos įranga, dvejopo naudojimo technologijomis ir karinio mobilumo ištekliais**. Be to, labai svarbu, kad ES išlaikytų aukštos kvalifikacijos darbuotojus ir neatsiliktų nuo inovacijų kreivės technologijų, kuriomis grindžiami strateginiai sektoriai, srityje. Veiksmingas šios rizikos mažinimas greitai sutelkiant tikslines ir veiksmingas priemones yra labai svarbus ES gynybos ir kariniams pajėgumams.

Tikslas. Komisija naudosis savo priemonėmis, kad išlaikytų ir plėtotų strateginius gamybos pajėgumus ir gebėjimus ES, visų pirma: i) skatindama viešojo ir privačiojo sektoriaus **investicijas** ir, kai aktualu, mažindama su jomis susijusią riziką; ii) **remdama paklausą** (paskatas), be kita ko, telkdama arba vykdydama bendrus pirkimus; iii) **užkirsdama kelią** strateginių pajėgumų ir sektorių **perkėlimui**; iv) **palaipsniui atsisakydama potencialiai priešišku subjektų** gynybos ir kitų ypatingos svarbos sričių tiekimo grandinėse, be kita ko, ribodama riboto naudojimo ypatingos svarbos gynybos ir kosmoso technologijų viešuosius pirkimus iš ES nepriklausančių šalių; v) mažindama **grėsmes, susijusias su tiesioginėmis užsienio investicijomis** į įmones, tiekiančias ypatingos svarbos produktus ar technologijas, vi) **remdama ypatingos svarbos technologijų, komponentų ir medžiagų kūrimą** ES siekiant ilgalaikių tikslų, taip pat vidaus viešuosius pirkimus, susijusius su institucinėmis infrastruktūromis; vii) užtikrindama, kad ES **startuoliai ir įmonės** turėtų sąlygas, kurių reikia plėtrai, pavyzdžiui, tam tikriems ištekliams būtų teikiamas tinkamas finansavimas ir laikinai taikomas palankus muitų tarifų režimas, taip pat veiktų palanki kapitalo rinkų ekosistema.

Prioritetas bus parama **gynybos ir kosmoso pramoninei bazei**. Nors netrukus daugiausia dėmesio bus skiriama konkrečioms didelės rizikos situacijoms, nustatytoms per rizikos vertinimo procesą, Komisija ekonominio saugumo požiūriu atidžiai stebės visas pagrindines pramonės šakas, pavyzdžiui, švarių technologijų sektorių, daug energijos suvartojančias ir žiedines pramonės šakas, žemės ūkio maisto produktų, skaitmeninių technologijų ir elektronikos, aviacijos (įskaitant aeronautiką), laivų statybos, automobilių ir sveikatos sektorius.

3.4. Lyderystės ypatingos svarbos technologijų srityje plėtojimas ir išlaikymas

Rizika. Kai kurios trečiosios šalys ir įmonės parodė norą kontroliuoti besiformuojančias ar pažangias ES technologijas ir praktinę patirtį. Kai kuriais atvejais tokiais veiksmais buvo

Taikymo pavyzdys. Kvantinės technologijos

Rizika: užsienio valstybės remiami arba didelės rizikos subjektai siekia gauti prieigą prie ES kvantinės kompiuterijos, ryšių ir žinių bei infrastruktūros per investicijas, įsigijimus arba mokslinių tyrimų ir plėtros partnerystę, taip spartindami jautrų karinės / žvalgybos informacijos naudojimą užsienyje ir kenkdami ES technologiniam suverenumui.

Priemonių naudojimas: Komisija ir toliau nustatys pagrindinius ES kvantinės srities subjektus / infrastruktūrą ir stebės užsienio investicijas, partnerystę ir intelektinės nuosavybės srautus, kad būtų galima atlikti TUI tikrinimą, eksporto kontrolę ir mokslinių tyrimų saugumo rizikos vertinimus. Ji naudos savo priemones, siekdama iširti riziką didinančias investicijas ir bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, kad būtų koordinuojamas greitas reagavimas į bandymus įvykdyti priešišką perėmimą ar nuotėkio atvejus. Siekdama paremti ekonominio saugumo tikslus, Komisija teiks pirmenybę ES / panašiai mastančių subjektų finansavimui ir ypatingos svarbos kvantinių komponentų bei paslaugų tiekėjams ir apribos priklausomybę nuo didelės rizikos kvantinių / debesijos paslaugų teikėjų jautriuose sektoriuose. Ji taip pat sieks užtikrinti, kad pernelyg didelę užsienio įtaką patiriantys subjektai negalėtų dalyvauti jautriuose kvantinių technologijų projektuose.

siekama pakenkti Sąjungos gebėjimui konkuruoti technologijų srityje. Jos siekia šio tikslo, pavyzdžiui, vykdydamos įsigijimus, bendradarbiaudamos mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros srityse, taip pat vykdydamos apgražos inžineriją arba pramoninį šnipinėjimą. Tai taip pat daroma dirbtinai atimant rinkos dalį iš novatoriškesnių įmonių, o tai lemia mažesnes pajamas, kurias jos galėtų investuoti į pažangiausias mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą. Ilgainiui ES ekonominės veiklos rezultatai, saugumas ir geopolitinė padėtis priklausys nuo mūsų technologinių pajėgumų išlaikymo ir plėtojimo. Todėl strategiškai svarbu išsaugoti ES pajėgumus, susijusius su šiomis technologijomis, stiprinant specialias ES finansavimo priemones ir sprendžiant technologijų saugumo ir nutekėjimo problemas. Kartu daug dėmesio turi būti skiriama vis labiau fragmentiškam dvejojo naudojimo prekių eksporto kontrolės įgyvendinimui ir vykdymo užtikrinimui.

Tikslas. Komisija naudosis savo priemonėmis, kuriomis siekiama remti palankią pagrindinę aplinką ypatingos

svarbos technologijų plėtrai ES ir užkirsti kelią veiksams, kurie daro neigiamą poveikį ES pastangoms šalinti iškraipymus. Ji stebės rinkos pokyčius ir toliau remis startuolių ir veiklą plečiančių įmonių, įsitvirtinusių įmonių, mokslinių tyrimų ir inovacijų organizacijų ir akademinės bendruomenės ES vykdomus mokslinius tyrimus ir inovacijas. Daugiausia dėmesio bus skiriama mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų pasiekimų pramoniniam diegimui ir valorizacijai bendrosios rinkos pramoninėje bazėje užtikrinti. 28-oji teisinė sistema, kuria įmonėms suteikiamas bendras suderintas ES masto įmonių steigimo, valdymo, judumo ir galimybių gauti finansavimą taisyklių rinkinys, sustiprins ES ekonominę atsparumą, nes bus sudarytos sąlygos saugesnėms tarpvalstybinėms operacijoms ir patikimesnėms bei įvairesnėms tiekimo grandinėms.

Komisija didins mokslinių tyrimų ir inovacijų saugumą ir imsis papildomų priemonių, kurių reikia siekiant sumažinti technologijų ar praktinės patirties nutekėjimo riziką, pavyzdžiui, agresyviai vykdant įsigijimus, bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir plėtros srityse bei investuojant į strategines ir besiformuojančias ES rinkas jautriose paskirties vietose ar sektoriuose, kartu toliau skatindama patikimą tarptautinę mokslinių tyrimų ir inovacijų partnerystę, kuri yra labai svarbi siekiant Sąjungos ekonominio saugumo tikslų. Bus nagrinėjama, kaip užtikrinti, kad ES įmonės ir mokslinių tyrimų bei inovacijų organizacijos galėtų plėsti veiklą ir išvengti įsigijimų / nuosavybės teisių perdavimo, kurių priežastis yra tik nepakankamos finansavimo iš patikimų šaltinių galimybės. Kartu Komisija sieks užkirsti kelią didelės rizikos subjektų prieigai prie Sąjungos remiamų veiksmų ypatingos svarbos technologijų srityje, kuriuos būtų galima panaudoti kaip ginklą prieš ES.

3.5. Prieigos prie neskelbtinos informacijos ir duomenų, kuri galėtų pakenkti ES ekonominiam saugumui, prevencija

Rizika. Trečiosios šalys gauna prieigą prie neskelbtinos ES ar jos valstybių narių informacijos / duomenų dėl pramoninio šnipinėjimo, jų tiekiamos aparatinės ar programinės įrangos, naudojamos tam tikruose produktuose (pvz., susietosiose transporto priemonėse, 5G ir (arba) kitose telekomunikacijų sistemose, elektros tinklų infrastruktūroje, DNR sekoskaitos platformose), arba dėl to, kad jos turi ir kontroliuoja tam tikras įmones, turinčias neskelbtinos informacijos / duomenų (pvz., uostų, oro uostų ir eismo operatorius, finansinius tinklus, DI modelius, duomenų portalus, telekomunikacijų operatorius, asmens duomenų ar neskelbtiną rinkos informaciją). Esama akivaizdaus poveikio saugumui ir viešajai tvarkai, kurį dar labiau sustiprina galimas ekonominis poveikis, pavyzdžiui, susijęs su tiekimo grandinių susiskaidymu. Pavyzdžiui, energetikos sektoriuje ši rizika apima atvejus, kai ne ES investuotojai įsigyja ES įmones, kurioms priklauso pažangios ypatingos svarbos energetikos infrastruktūros veiklos duomenų stebėsenos ir tvarkymo technologijos.

Tikslas. Sumažinti ir, kai įmanoma, pašalinti didelės rizikos subjektų ir susijusių subjektų prieigos prie neskelbtinos ES ar jos valstybių narių informacijos / duomenų riziką ir taip apriboti galimą neigiamą poveikį ES ekonomikai ir saugumui. Laikantis atitinkamų procedūrų, taip pat bus atkreipiamas dėmesys į riziką, kurią

Pavyzdys. Aptikimo įranga prie ES sienų (uostuose, oro uostuose, prie sausumos sienų ir kt.)

Rizika: bendros praktikos trūkumas visoje ES, priklausomybė nuo vieno tiekėjo ar riboto jų skaičiaus, neteisėta prieiga (įskaitant prieigą leidžiamais kanalais, pvz., vykdant techninę priežiūrą), daranti poveikį aptikimo įrangos veikimui ir susijusios neskelbtinos informacijos vientisumui ir (arba) konfidencialumui, pažeidžiamumas dėl kenkimo programinės įrangos, kuri galėtų pakenkti susijusiai informacijai / sistemoms / tinklams arba juos iškraipyti naudojant įrangą.

Priemonių naudojimas: remdamasi kibernetinio saugumo rizikos vertinimu pagal TIS 2 direktyvą, Komisija sieks sumažinti nustatytą riziką nustatydamą didelės rizikos tiekėjus, taikydama kibernetinio saugumo sertifikavimo schemas, griežtindama kibernetinio saugumo standartus ir įtraukdama saugumo reikalavimus į viešųjų pirkimų konkursų sąlygas. Komisija įvertins galimą užsienio subsidijų vaidmenį suteikiant konkurencinį pranašumą tam tikriems tiekėjams.

gali strateginiuose sektoriuose kelti užsienio darbuotojai ir užsienio aukštųjų mokyklų studentai, be kita ko, gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) srityse.

3.6. ES ypatingos svarbos infrastruktūros trikdžių, darančių poveikį ES ekonomikai, prevencija ir švelninimas

Rizika. Užsienio subjektai sutrikdo ES ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, be kita ko, ypatingos svarbos transporto, kosmoso sistemų, energetikos ir ryšių infrastruktūros, visų pirma tų, kurie laikomi strateginiais karinio mobilumo infrastruktūros objektais, veikimą, o tai gali turėti grandininį poveikį Europos ekonomikai. Daugiausia dėmesio bus skiriama teikiamų paslaugų stabilumo užtikrinimui. Trikdžiai galėtų atsirasti dėl fizinių, kibernetinių ar hibridinių išpuolių, įskaitant visų objektų arba jų dalių / subkomponentų sabotажą. Jie taip pat galėtų būti susiję su IRT tiekimo grandinėmis, kurios yra ypatingos svarbos objektų komponentų ar jiems teikiamų paslaugų pagrindas. Taip pat esama rizikos, kad didelės rizikos trečiosios valstybės ir veiklos vykdytojai gali iš anksto užimti pozicijas ES ypatingos svarbos infrastruktūros objektuose, taip siekdami įgyti pajėgumų sutrikdyti jų veiklą (kai ir jeigu reikės). Be to, esama rizikos reputacijai ir patikimumui, jei tam tikrai infrastruktūrai kiltu grėsmė arba būtų faktiškai daromas poveikis. Galiausiai esama rizikos, kad trečiosios šalys imsis vadovaujamo vaidmens nustatant tarptautinius standartus, kurie gali turėti įtakos ypatingos svarbos infrastruktūros objektams.

Pavyzdys. Saulės elektrinių inverteriai

Rizika: didėjanti priklausomybė nuo vieno tiekėjo; kibernetinė rizika – manipuliavimas elektros energijos gamybos parametrais, trukdymas gaminti elektros energiją, prieiga prie veiklos duomenų, įsiskverbimas tarp tiekimo grandinės dalyvių.

Priemonių naudojimas: Komisija toliau vertins kibernetinę riziką vykdydama koordinuotą vertinimą pagal TIS 2 direktyvą (jis turi būti baigtas 2026 m.). Remdamasi šio tyrimo rezultatais Komisija taikys rizikos mažinimo priemones, kuriomis daugiausia dėmesio bus skiriama tiek pasirengimo stiprinimui (pvz., Pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje reglamentas, Direktyva dėl ypatingos svarbos subjektų), tiek pastangoms spręsti nustatytas pažeidžiamumo problemas, pavyzdžiui: vykdant sertifikavimą ir standartizavimą pagal Kibernetinio atsparumo aktą ir taikant su kaina nesusijusius kriterijus pagal Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktą. Komisija stebės rinkos pokyčius ir sieks užkirsti kelią didelės rizikos investicijoms arba sušvelninti jų poveikį. Komisija toliau vertins užsienio subsidijų, kurios gali iškraipyti vienodas sąlygas saulės energijos rinkose, visų pirma dėl subsidijuojamo importo, reikšmę.

Tikslas. Laikantis atitinkamų ES gynybos, vidaus saugumo ir parengties strategijų, užtikrinti galiojančių taisyklių taikymą, kad būtų sumažinta duomenų nutekėjimo / šnipinėjimo ir fizinio bei kibernetinio veiklos trikdymo rizika, visų pirma: i) **apribojant didelės rizikos subjektų nuosavybės teisę valdyti** Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektus, **juos kontroliuoti ir (arba) eksploatuoti**; ii) stiprinant **fizinės apsaugos priemones**; iii) **apribojant kibernetinio pažeidžiamumo galimybes**; iv) **mažinant priklausomybę nuo pavienių tiekėjų ar didelės rizikos tiekėjų**, taip pat šalinant paslėptas silpnąsias vietas, nesąžiningos veiklos galimybes ar galimus sisteminius IRT tiekimo sutrikimus, visų pirma

technologinio susaistymo ar priklausomybės nuo tiekėjų atvejais; v) **apsaugant ypatingos svarbos ES gamybos pajėgumus**, kuriuos būtų galima padidinti pasaulinių tiekimo grandinių sutrikimų ar sveikatos krizių metu; vi) Komisija **neleis didelės rizikos subjektams dalyvauti Sąjungos remiamuose veiksmuose**, įskaitant viešųjų finansų įstaigų remiamus veiksmus ir priemones; vii) remiant **patikimų ypatingos svarbos subkomponentų tiekėjų plėtrą** ES ir patikimose trečiosiose šalyse, kad būtų užtikrinamos perspektyvios alternatyvos; viii) remiant **pavyzdines iniciatyvas** gynybos ir susijusiose srityse (Rytinio flango sargyba, Europos gynybinė dronų iniciatyva).

4. ES ekonominio saugumo stiprinimo veiksmai

Galimybė susipažinti su kokybiška informacija ir atlikti išsamią jos analizę yra veiksmingos ir pagrįstos ES ekonominio saugumo politikos ir sprendimų priėmimo atspirties taškas. Šios pastangos ir toliau bus grindžiamos įgyvendinant 2023 m. strategiją pradėta taikyti rizikos vertinimo sistema. Esami vertinimai bus atnaujinti, išsamiu peržiūrėti ir papildyti naujais vertinimais, susijusiais su ypatingos svarbos technologijomis ir tiekimo grandinėmis.

Komisija toliau plėtos savo ekonominio saugumo informacijos rinkimo pajėgumus. Ji paspartins **strateginės priklausomybės vertės grandinėse, dėl kurios atsiranda Sąjungos ekonomikos pažeidžiamumas, nustatymą** ir sustiprins trečiųjų valstybių veiksmų, kuriais siekiama galima sukurti naują priklausomybę arba išlaikyti esamą priklausomybę, stebėseną ir numatymą.

Be to, ES ekonominio saugumo politikos sėkmė priklausys nuo **platesnio masto koordinavimo tiek ES lygmeniu, tiek su valstybėmis narėmis**. Tai, be kita ko – bendro supratimo apie grėsmes ekonominiam saugumui formavimas, konkrečios rizikos nustatymas ir rizikos mažinimo priemonių kūrimas. Šios pastangos turėtų būti grindžiamos geresniais informacijos srautais, visapusišku ES veiksmų sąnaudų ir naudos supratimu ir noru prireikus veikti kartu, taip užtikrinant stiprią ES poziciją. Komisija ėmėsi būtinų vidaus organizacinių veiksmų. Tačiau taip pat reikia nustatyti naujus bendradarbiavimo su valstybėmis narėmis ir vis dažniau tarp pačių valstybių narių ir jų viduje būdus, visų pirma tose politikos srityse, kurių strateginė reikšmė tampa vis didesnė, tačiau tradiciškai jos yra decentralizuotos, pavyzdžiui, mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje.

ES toliau glaudžiai bendradarbiaus su **pramone**, užtikrindama saugų keitimąsi informacija ir labiau struktūrizuotą bendradarbiavimą. Pramonė yra ES ekonominio saugumo priešakyje. Įmonės turi tapti atsparesnės ir įvairinti savo ypatingos svarbos tiekimo grandines, visų pirma panaikindamos visišką priklausomybę nuo vieno didelės rizikos tiekėjo. Taip pat labai svarbu į savo verslo modelius įtraukti sąnaudas, susijusias su didesniu įvairinimu, pripažįstant atsparumo geopolitinei rizikai teikiamą naudą. Tai turi būti **dvikryptis procesas ir atsakomybė, kuria turi dalytis viešasis ir privatusis sektoriai**, kad politikos formuotojai galėtų pagerinti ES grėsmių vertinimą ir verslo informacijos rinkimo pajėgumus ir parengti juos veiksmams, kartu padėdami pramonei įgyvendinti įmonių lygmens rizikos mažinimo priemones.

Komisija, padedama vyriausiojo įgaliotinio:

→ gerins savo informacijos **rinkimo ir analizavimo pajėgumus** sparčiau tobulindama

rizikos vertinimus, susijusius su konkrečiomis ypatingos svarbos tiekimo grandinėmis, ypatingos svarbos infrastruktūros objektais ir ypatingos svarbos technologijomis, ir reguliariai skelbdama **kvietimus teikti informaciją**, kad pramonė ir suinteresuotieji subjektai galėtų teikti informaciją apie tiekimo grandinės pažeidžiamumą ir spaudimą iš išorės;

- skatins geresnį **veiksmų koordinavimą ir keitimąsi informacija su valstybėmis narėmis Ekonominio saugumo tinkle**. Komisija naudosis šiuo tinklu siekdama skatinti scenarijų rengimą, suderinti supratimą apie grėsmes, riziką ir švelninimo galimybes, palengvinti keitimąsi informacija ir remti įgyvendinimą, visų pirma naudojant priemones, kurios priskiriamos valstybių narių kompetencijos sričiai. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija užtikrins, kad būtų naudojamos tinkamos informacinės sistemos, kurios padėtų **valstybėms narėms tarpusavyje ir su Komisija greitai ir saugiai keistis** įslaptinta informacija ekonominio saugumo klausimais, be kita ko, informacija apie rizikos vertinimus, ypatingos svarbos ir didelės rizikos subjektus ir galimai susirūpinimą keliančius sandorius. Taip bus prisidedama prie ES atsargų kaupimo tinklo, kuris daugiausia dėmesio skiria būtiniausių prekių tiekimo užtikrinimui krizinėse situacijose, darbo;
- sukurs **Ekonominio saugumo informacijos centrą**, kuriame, padedant EIVT, INTCEN / SIAC³, ES delegacijų tinklui ir valstybėms narėms, būtų teikiama informacija ir apie esamas bendrosios rinkos ekonominės stebėsenos priemones, tokias kaip pranešimai apie pavojų tiekimo grandinei (SCAN); apžvelgs ir konsoliduos turimą informaciją pagal esamus viešuosius ir privačiuosius mechanizmus ir koordinuos papildomos ekonominio saugumui svarbios informacijos rinkimą. Tai pasakytina ir apie **rinkos stebėsenos mechanizmą**, skirtą informacijai apie pokyčius didelės rizikos srityse rinkti, įskaitant greitą informaciją apie prekybos srautus sektoriuose, kuriuose aktualus įvairinimas, siekiant užtikrinti, kad nebūtų daromas neigiamas poveikis ES veiksmams. Komisija taip pat konsoliduos informaciją **apie didelės rizikos subjektus**, taip remdama tinkamumo gauti ES finansavimą ir dalyvauti ES investicijų ar viešųjų pirkimų procese vertinimo procesą. Be to, Europos muitinė ir ES muitinės duomenų platforma sudarytų sąlygas veiksmingai **remti susijusias ES ekonominio saugumo iniciatyvas ir užtikrinti jų įgyvendinimą**, taip pat palengvinant keitimąsi atitinkama informacija;
- sustiprins **struktūrizuotą ES delegacijų bendradarbiavimą**, palaikydama ryšius su valstybių narių atstovybėmis, kitomis ES įstaigomis ir trečiosiose šalyse veikiančia ES verslo bendruomene, taip siekdama užtikrinti veiksmingą indėlį rizikos vertinimo, stebėsenos ir mažinimo srityse, kiek tai susiję su ekonominiu saugumu, be kita ko, sudarant palankesnes sąlygas įmonėms keistis informacija tarpusavyje ir su valdymo institucijomis;

³ Europos išorės veiksmų tarnybos ES žvalgybos ir situacijų centras (EU INTCEN) priklauso ES bendram žvalgybinės informacijos analizės centrui (SIAC) ir yra ES civilinės žvalgybos centras, teikiantis išsamią analizę visų ES institucijų sprendimus priimantiems asmenims.

- iki 2026 m. III ketv. įvertins, koku mastu pagal Vidaus rinkos veikimo užtikrinimo ekstremaliomis sąlygomis ir atsparumo didinimo aktą (IMERA) galima rinkti įmonių lygmens tiekimo grandinės informaciją iš didelės rizikos sektorių įmonių. Atsižvelgdama į šią analizę, Komisija įvertins, ar reikia imtis tolesnių priemonių;
- rekomenduos valstybėms narėms paskirti aukšto lygio **patarėjus nacionalinio ekonominio saugumo** klausimais, atsakingus už tarpvyriausybinių ekonominio saugumo rizikos vertinimo ir mažinimo koordinavimą. **Reguliariai suburdama šiuos patarėjus**, Komisija skatins geresnę politikos koordinavimą ir bendrus veiksmus. Ji taip pat ragina ES Tarybą apsvarstyti galimybę reguliariai sušaukti atitinkamų sudėčių Tarybos posėdžius politinio lygmens diskusijoms;
- sukurs **patikimą ES verslo atstovų grupę**, be kita ko, galėsiančią teikti konsultacijas konkrečios rizikos ir galimų atsakomųjų veiksmų klausimais, taip pat diskutuosiančią dėl rizikos mažinimo strategijų. Komisija reguliariai ragins pramonės atstovus dalyvauti konkretiems sektoriams skirtose Ekonominio saugumo tinklo diskusijose ir, kai aktualu, teikti informaciją Europos Komisijos nariams;
- sukurs **prekybos atsparumo informacijos portalą**, kuriame, kartu su patekimo į rinką (A2M) portalu, ES įmonėms bus teikiama naujausia informacija apie eksporto apribojimus ir kitas trečiųjų valstybių nustatytas ribojamąsias priemones, taip pat apie galimą riziką, susijusią su poreikiu didinti ES atsparumą;
- išplės **ypatingos svarbos technologijų stebėjimo centrą**, kad būtų galima nustatyti, stebėti ir analizuoti gynybos ir kosmoso pramonės bei susijusias tiekimo grandines, taip pat įtraukti besiformuojančias technologijas ir remti parengtų ES technologijų veiksmų gairių įgyvendinimą ES ir nacionaliniu lygmenimis;
- naudosis būsimu **Europos mokslinių tyrimų saugumo ekspertų centru**, siekdama skatinti mokslinių tyrimų saugumą ir didinti mokslinių tyrimų bendruomenės atsparumą, be kita ko, sukuriant išsamaus patikrinimo platformą, kuri padėtų universitetams pasirinkti tarptautinius partnerius;
- nagrinės būdus, kaip suderinti ir **šalis kandidatės su mūsų ekonominio saugumo požiūriu ir jas integruoti**, visų pirma tose srityse, kuriose dėl jų ekonominio saugumo pažeidžiamumo gali atsirasti pavojus ES saugumui.

Remdamasi sustiprinta analize ir valdymu, ES gali geriau siekti savo ekonominio saugumo tikslų i) patikslindama ir patobulindama esamų priemonių naudojimą ir ii) prireikus kurdamą naujas priemones.

Pirma **Komisija pritaikys kai kurių savo priemonių naudojimą**, kad jos būtų veiksmingesnės valdant ekonominio saugumo riziką, ir sieks pagerinti šių priemonių koordinavimą.

Siekdama pagerinti priemonių naudojimą, Komisija imsis toliau nurodytų veiksmų.

→ Finansavimo ES lėšomis srityje:

- Ateityje Komisija, **vykdydama finansavimo veiklą, skatins projektus, kuriais remiamas ES ekonominis saugumas.**
- Visų pirma ji turėtų sutelkti pakankamą finansavimą ypatingos svarbos technologijų, komponentų ir medžiagų priklausomybei mažinti, ypač tokiuose strateginiuose sektoriuose kaip kosmosas ir gynyba, be kita ko, siekiant visapusiškai įgyvendinti ES ypatingos svarbos technologijų stebėjimo centro technologijų veiksmų gaires.
- Komisija, valstybės narės ir įgyvendinantieji partneriai turėtų siekti užkirsti kelią didelės rizikos subjektų prieigai prie didesnės rizikos Sąjungos remiamų veiksmų. Finansinio reglamento 136 straipsnyje nustatytas horizontalusis teisinis pagrindas ES saugumui ir viešajai tvarkai apsaugoti, kai Komisija ir įgyvendinantieji partneriai vykdo ES biudžetą. Taip užtikrinama, kad didelės rizikos subjektai nesinaudos ES lėšomis, taip pat apribojama ES ekonominio saugumo interesams kenkiančių subjektų iš trečiųjų valstybių prieiga prie ES lėšų strateginiuose sektoriuose ir ypatingos svarbos technologijų bei infrastruktūros srityse. Siekiant išvengti abejonių, įgyvendinantieji partneriai turėtų neremti projektų, kurie neatitinka pirmiau išdėstytų nuostatų, be kita ko, vykdydami veiksmus savo rizika. Tuo tikslu ir siekiant užtikrinti geresnę ES programų ir ekonominio saugumo tikslų politikos suderinimą, 2026 m. I ketv. bus pateiktos gairės, kurios padės plėtoti darnesnę ir veiksmingesnę požiūrį. Be to, Komisija ragins valstybes nares, **EIB grupę ir kitas tarptautines finansų įstaigas / nacionalinius skatinamąjį finansavimą teikiančius bankus ir įstaigas, kurie vykdo nacionalinius arba ES biudžetus**, teikti pirmenybę paramai ES įmonėms, kurios mažina priklausomybę nuo užsienio ypatingos svarbos sektoriuose, visų pirma konkreitiems didelės rizikos projektams, ypatingos svarbos technologijoms ir ypatingos svarbos infrastruktūrai. Be to, trečiųjų valstybių didelės rizikos tiekėjams turėtų būti neleidžiama gauti finansavimą ES ir nacionalinėmis lėšomis, kai, remiantis konkrečiais kriterijais, nustatoma, kad tos trečiosios valstybės kenkia ES ekonominio saugumo interesams.

→ TUI tikrinimo srityje:

- Bus parengtos **gairės**, grindžiamos patirtimi, įgyta įgyvendinant dabartinį TUI tikrinimo reglamentą, siekiant užtikrinti, kad nacionalinės tikrinimo institucijos tikrinimą vykdytų nuosekliai, be kita ko, ir strateginiuose sektoriuose. Gairėse taip pat bus nustatyta, kaip atsižvelgti į galimą bendrą kelių investicijų riziką. Taip pat bus parengtos papildomos gairės dėl bet kokių ES lygmens reikalavimų ir nacionalinių tikrinimo mechanizmų taikymo finansų sektoriuje sąveikos.

→ Dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės srityje:

- Bus atliktas **bendras** Dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės reglamento **vertinimas**. Atlikdama šį vertinimą Komisija nustatys, ar Reglamento tikslai pasiekiami atsižvelgiant į naujas geopolitines ir geoekonomines realijas, įskaitant vis dažnesnio vienašalių kontrolės priemonių taikymo, kuris taip pat gali daryti

poveikį bendrajai rinkai, poveikį. Komisija kartu su valstybėmis narėmis toliau nagrinės, kaip šiomis naujomis aplinkybėmis veiksmingai taikyti Europos kontrolės priemonės besiformuojančių technologijų srityse. Vertinimo proceso metu Komisija užtikrins aktyvų valstybių narių, pramonės, mokslinių tyrimų institutų ir akademinės bendruomenės suinteresuotųjų subjektų informavimą.

→ Prekybos apsaugos priemonių srityje:

- Inicijavus ES ekonominiam saugumui svarbią bylą, **ES ekonominis saugumas atsispindės atliekant tyrimą ir rengiant galimas priemones.**

→ Vidaus rinkos, muitų ir konkurencijos priemonių srityje:

- Siekiant išlaikyti sąžiningą konkurenciją tose srityse, kuriose dėl užsienio subsidijų atsiranda iškraipymų, keliančių riziką ekonominiam saugumui, bus visapusiškai išnaudojamas **Užsienio subsidijų reglamentas.**
- Valstybės narės bus skatinamos visapusiškai naudotis esamomis valstybės pagalbos galimybėmis, tokiomis kaip Švarios pramonės kurso valstybės pagalbos sistema, regioninės pagalbos gairės, mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų sistema, Bendrasis bendrosios išimties reglamentas ir bendriems Europos interesams svarbūs projektai, kaip priemonėmis atsparumui didinti.
- Siekiant remti Sąjungos įmonių konkurencingumą, **bus peržiūrėtas pagrindinėms žaliavoms taikomų strateginių muitinės priemonių (muitų tarifų taikymo sustabdymo, autonominių kvotų) naudojimas.**

Antra, Komisija **parengs naujas** ES ekonominio saugumo didinimo **priemones.**

Komisija:

→ išnagrinės galimybę įdiegti bandomąjį **ES lygmens startuolių stebėsenos mechanizmą, kuriuo būtų siekiama nustatyti ypatingos svarbos technologijų sričių startuolius, kurie yra pažeidžiami dėl užsienio subjektų vykdomų agresyvių įsigijimų rizikos,** supažindinti juos su ES investavimo alternatyvomis ir kitų formų parama (tokia kaip konsultavimas, gebėjimų stiprinimas, ryšių su investuotojais užmezgimas). Šis mechanizmas būtų taikomas kartu su esamomis iniciatyvomis, tokiomis kaip ES startuolių ir veiklą plečiančių įmonių strategija;

→ bendradarbiaus su priežiūros institucijomis, siekdama stebėti **portfelines investicijas** (kurioms netaikomas TUI koordinavimo mechanizmas) srityse, kurios ekonominio saugumo tikslais laikomos didelės rizikos sritimis;

→ į būsimą **konkurencingumo koordinavimo priemonę** įtrauks pagrindinių strateginių sektorių ekonominio saugumo komponentą;

→ stiprins ES pramoninę bazę ir tiekimo grandinių atsparumą įgyvendinant **Pramonės spartinimo aktą;**

→ kaip nurodyta iniciatyvoje „RESourceEU“, toliau plėtos svarbiausiųjų žaliavų **antrines rinkas,** be kita ko, pasitelkdama Žiedinės ekonomikos aktą, kad būtų galima lengviau

finansuoti strateginius svarbiausių žaliavų projektus srityse, kurios ekonominio saugumo tikslais laikomos didelės rizikos sritimis;

- iki 2026 m. III ketv. įvertins būdus, **kaip sustiprinti pramonės apsaugą nuo nesąžiningos prekybos politikos ir neigiamų pasaulinės rinkos pokyčių (pavyzdžiui, perteklinių pajėgumų)**. Šiuo atveju Komisija įvertins esamų priemonių veiksmingumą ir tinkamumą ir apsvarstys galimų naujų priemonių būtinumą;
- peržiūrės **blokavimo statutą** siekdama supaprastinti jo taikymą ir sumažinti ES asmenų ir įmonių patiriamas reikalavimų laikymosi išlaidas bei sukurti patikimą atgrasomąją priemonę nuo eksteritorialaus trečiųjų valstybių sankcijų taikymo. Taip bus sustiprintas Europos ekonominis saugumas, nes ES veiklos vykdytojai bus geriau apsaugoti nuo prieštaringų trečiųjų šalių priemonių ir bus užtikrinta labiau nuspėjama, veiksmingesnė ir ryžtingesnė sistema;
- išnagrinės būdus, kaip būtų galima skatinti konkrečių didelės rizikos sektorių įmones užtikrinti, kad **tiekimasis būtų vykdomas bent iš dviejų skirtingų tiekėjų**, ir apriboti vieno dominuojančio tiekėjo poveikį;
- išnagrinės galimybes nedarant poveikio valstybės pagalbos taisyklėms teikti **finansinę paramą įmonėms, kurioms taikomi TUI tikrinimo sprendimai**, tais atvejais, kai negavus investicijos gali kilti pavojus jų finansiniam gyvybingumui;
- peržiūrdama viešųjų pirkimų direktyvas **pasiūlys pirmenybės teikimo Europai kriterijus, taikytinus konkrečiuose strateginiuose sektoriuose**, kuriuose mūsų viešieji pirkimai skatina Europos pramonės lyderystės poreikį, didina mūsų atsparumą ir mažina saugumo riziką;
- skatins įmones **mažinti priklausomybę besiformuojančių technologijų srityse** pagal būsimą Lustų aktą 2.0, Kvantinių technologijų aktą, Debesijos ir DI plėtros aktą ir Komisijos atvirojo kodo strategiją;
- išnaudos būsimą **Kibernetinio saugumo akto** peržiūrą, kad ES lygmeniu būtų nustatyti didelės rizikos tiekėjų prieigai prie ypatingos svarbos infrastruktūros taikomi apribojimai.

5. Išvada

ES tebėra tvirtai įsipareigojusi plėtoti atvirą ir taisyklėmis grindžiamą prekybą, ryšius investicijų srityje ir tarptautinį bendradarbiavimą. Todėl ji toliau rems atvirą prekybą su partneriais ir investicijas visame pasaulyje ir gaus iš jų naudos. Be to, šių laikų geopolitinėje aplinkoje būtina užtikrinti ES ekonominį saugumą. Siekiant jį išsaugoti bei užtikrinti didesnę mūsų saugumą ir mūsų pramonės konkurencingumą, labai svarbu pašalinti su atvirumu susijusią riziką.

ES jau turi daug priemonių šiam tikslui pasiekti. Dabar šios priemonės turi būti naudojamos strategiškai ir prireikus toliau tobulinamos, siekiant patikimai užkirsti kelią grėsmėms ES ekonominiam saugumui prieš joms atsirandant ir veiksmingai į jas reaguoti. Norint tai

pasiiekti, reikia, kad Komisija, Europos Parlamentas ir valstybės narės dirbtų kartu ir glaudžiai bendradarbiautų su pramonės atstovais, kad būtų priimami efektyvūs ir pagrįsti sprendimai.

ES yra pasiryžusi iniciatyviau, strategiškiau ir labiau koordinuotai naudotis visomis turimomis priemonėmis, kad ilguoju laikotarpiu pavyktų sukurti stiprią, saugią ir atsparią ekonomiką, ir veiksmingai veikti naujomis geopolitinėmis ir geoekonominėmis sąlygomis, formuojančiomis pasaulinę prekybą.